

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Київський інститут водного транспорту імені гетьмана
Петра Конашевича-Сагайдачного
Факультет судноводіння^[1]_[SEP]
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Попелюшко Роман Павлович

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ
МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів денної та заочної форм навчання
магістерського рівня вищої освіти,
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми «Практична психологія»

Київ — 2024

Попелюшко Р.П. Методичні рекомендації та вимоги до написання магістерської кваліфікаційної роботи для здобувачів денної та заочної форм навчання магістерського рівня вищої освіти, галузі знань 053 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія ОПП «Практична психологія». Київ : ДУІТ, 2024. 58 с.

Методичні вказівки містять рекомендації для здобувачів рівня вищої освіти магістр, галузі знань 053 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія ОПП «Практична психологія» денної та заочної форм навчання щодо підготовки та написання магістерської кваліфікаційної роботи.

Рецензент: Волошина В.В. - доктор психологічних наук, професор

Рекомендовано до друку
кафедрою психології та соціально-
гуманітрних
дисциплін

Протокол № 1 від 02 вересня 2024 року

Схвалено

Навчально-методичною радою КІВТ

Протокол № 1 від 02 вересня 2024 року

Вченою радою КІВТ

Протокол № 2 від 06 вересня 2024 року

©

Попелюшко Р.П.. 2024

©

ДУІТ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 МАГІСТЕРСКА (ВИПУСКОВА) РОБОТА З ПСИХОЛОГІЇ	6
1.1 Особливості виконання магістерської роботи	6
1.2 Вимоги до структури змістової частини роботи магістерської роботи	8
1.3 Технічні вимоги до оформлення магістерської роботи	11
1.4 Вимоги до захисту магістерської роботи	12
РОЗДІЛ 2 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
2.1 Вимоги до написання змісту та вступу кваліфікаційної роботи	14
2.2 Вимоги до написання основної частини кваліфікаційної роботи	17
2.3 Вимоги до формування висновків	20
2.4 Вимоги до формування списку використаних джерел та додатків	21
РОЗДІЛ 3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	23
3.1. Вимоги до оформлення текстової частини кваліфікаційної роботи	23
3.2 Вимоги до оформлення ілюстративних матеріалів та таблиць	24
3.3 Оформлення списку бібліографічних посилань використаних літературних джерел	27
3.4 Оформлення додатків	27
РОЗДІЛ 4 ЕТАПИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	28
4.1 Алгоритм виконання кваліфікаційної роботи	28
4.2 Підготовка відгуку і рецензування кваліфікаційної роботи	30
4.3 Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи	32
4.4 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра	34
ДОДАТКИ	37

ВСТУП

Завершальним етапом підготовки здобувачів, що навчаються за спеціальністю 053 «Психологія» освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» у Державному університеті інфраструктури та технологій є виконання та захист бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є однією із найважливіших форм самостійної роботи здобувачів, у процесі виконання якої здійснюється узагальнення та закріплення теоретичних знань з психології, а також формування практичних навичок, набувається досвід самостійного вирішення наукових завдань, удосконалюються уміння використовувати в роботі сучасні досягнення психологічної науки.

Якість написання та захист кваліфікаційної роботи свідчить про: наявність у майбутніх магістрів-психологів загальнонаукової і спеціальної підготовки в галузі психології; рівень розвитку діалектичного мислення; сформованість здатності до аналізу і систематизації теоретичного і експериментального матеріалу; виявлення можливостей здобувачів, щодо творчого застосовування одержаних психологічних знань у процесі вирішення конкретних наукових завдань.

Успішне виконання та захист кваліфікаційної роботи залежить від чіткого і правильного розуміння здобувачами основних вимог щодо її оформлення та написання, тому основною метою зазначених методичних рекомендацій є сприяння здобувачам-випускникам у підготовці кваліфікаційної роботи освітньої спеціальності 053 «Психологія».

У методичних рекомендаціях особлива увага звертається на дотримання здобувачами принципів академічної доброчесності під час написання пояснювальної записки, а також виявлення рівня сформованості результатів навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:

- Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи галузі психології та загальнолюдські цінності.
- Здійснювати розробку програм психологічного супроводу професійної діяльності, організовувати роботу з персоналом.

- Втілювати результати наукового пошуку у практичну діяльність психолога.

- Здійснювати підбір, добір персоналу, створювати програму збереження професійних ресурсів.

- Виконувати комп'ютерні обчислення при обробці емпіричних даних психологічного характеру.

- Використовувати англійську мову (або інш.), а також спеціальну термінологію при роботі з науковими джерелами.

- Обґрунтовувати висновки при проведенні емпіричного дослідження.

- Володіти навичками в галузі наукової комунікації та знаннями щодо найновіших досягнень в психологічній галузі.

Відтак, методичні рекомендації допомагають магістрам і науковим керівникам у підготовці кваліфікаційної роботи, конкретизації кваліфікаційних вимог до їх виконання, що сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців у галузі психології.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Магістр (магістр психології) - освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти внаслідок успішного виконання здобувачем вищої освіти за освітньою програмою 053 «Психологія».

Магістерська робота (МР) є самостійною науково-дослідною роботою, яка виконує кваліфікаційну функцію, виконується з метою публічного захисту та отримання академічного ступеня «магістра».

МР продемонструє рівень наукової кваліфікації автора, вміння самостійно проводити науковий пошук та вирішувати конкретні наукові завдання. МР має внутрішню єдність і демонструє хід та результати розробки вибраної теми.

МР, має узагальнюючий характер, тобто це своєрідний підсумок підготовки магістра, та є самостійним оригінальним науковим дослідженням, в розробці якого зацікавлені організації, установи чи підприємства.

Під час виконання МР магістр повинен керуватися положеннями Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», положеннями навчально-методичної документації, розробленими ДУІТ Київського інституту водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного та факультетом судноводіння, Кодексом честі ДУІТ Київського інституту водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, Положенням про запобігання академічному плагиату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДУІТ Київського інституту водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного, методичними вказівками до виконання, оформлення та захисту МР.

1.1 Мета і завдання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота – це кваліфікаційне самостійне наукове дослідження, що виконує здобувач на завершальному етапі навчання в університеті з використанням набутих теоретичних знань і практичних навичок та служить критерієм оцінки рівня підготовки випускника відповідно до вимог Державного освітнього стандарту.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у поглибленні здобувачами психологами теоретичних знань і практичних вмінь під час вирішення конкретної психологічної проблеми, що потребує відповідного рівня кваліфікації.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- поглибити та розширити теоретичні знання з фахової підготовки;
- продемонструвати здатність самостійно проводити наукове дослідження з використанням сучасних методів діагностики;

- удосконалити навички систематизації та аналізу сучасних психологічних підходів до розв'язання складних питань, пов'язаних з новітньою інтерпретацією певних наукових проблем;

- продемонструвати вміння проводити емпіричні дослідження щодо стану вивченої проблеми, а також прогнозування, застосування статистично-математичних методів;

- робити змістовні висновки та узагальнення;

- розробляти психокорекційні та розвивальні програми та практичні рекомендації щодо корекції та гармонізації психічної діяльності людини в цілому, а також умов та впливів, що спрямовані на позитивну ситуацію розвитку психіки людини.

Реалізація поставлених завдань зумовлює виконання наступних **методологічних вимог до написання магістерської роботи:**

- дотримання принципів академічної доброчесності під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи.

- застосування сучасної, актуальної науково-методичної бази для проведення дослідження.

- виокремлення практичного значення (цінності) отриманих результатів дослідження для конкретної галузі психологічної науки і практики.

- виконання вимог етичного кодексу психолога у роботі з респондентами під час проведення емпіричної частини дослідження.

- використання творчого підходу до розв'язання протиріч, які виникають у ході виконання дипломної роботи.

Дотримання принципів академічної доброчесності регулюється Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Державного університету інфраструктури та технологій, Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату та Порядком перевірки академічних та наукових текстів на плагіат. Згідно з вищезазначеними документами, інструментом протидії порушення академічної доброчесності є наявність на кафедрі психології та соціально-гуманітарних дисциплін системної перевірки кваліфікаційної роботи на плагіат на платформі Check-in, яка здійснюється експертною радою кафедри, до складу якої входять викладачі та здобувачі вищої освіти.

Застосування сучасної, актуальної науково-методичної бази для проведення дослідження передбачає вивчення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду означеної проблематики кваліфікаційної роботи через узагальнення і систематизацію основних підходів до аналізу базових понять та використання провідних валідних методів психодіагностики, математичної обробки результатів та психокорекції.

Виокремлення практичного значення отриманих результатів дає можливість здобувачу продемонструвати власну професійну компетентність у процесі розв'язання прикладних завдань експериментальної бази та сприяти підвищенню ефективності її функціонування. А також результати науково-дослідної роботи можуть бути обговорені на науково-практичних конференціях відповідного спрямування.

Виконання вимог етичного кодексу психолога передає добровільність участі респондентів у науковому дослідженні, дотримання принципу конфіденційності у роботі з клієнтами, щодо збору персональних даних та оприлюднення лише узагальнених результатів. Здобувачі несуть особисту відповідальність за власну професійну діяльність.

Використання творчого підходу до розв'язання протиріч передбачає самостійність здобувача у вирішенні практичних завдань з урахуванням новітніх тенденцій у психологічній науці, а також у оформленні змістових частин дипломної роботи, підборі і опрацюванні відповідних літературних джерел та психодіагностичних методик.

1.2 Загальні вимоги та структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра має відповідати таким вимогам:

1. Тематика магістерської роботи повинна бути актуальною, мати новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень психологічної науки та пов'язуватись з планами наукових досліджень керівника, кафедри та факультету;

2. Зміст кваліфікаційної роботи має бути спрямованим на вирішення практичних завдань майбутньої професійної діяльності практичного психолога;

3. Виконання кваліфікаційної роботи передбачає опрацювання здобувачом спеціальної наукової і методичної літератури; вибір оптимальних рішень на основі застосування статистично-математичних методів кореляційного аналізу;

4. Написання кваліфікаційної роботи має сприяти розвитку навичок узагальнювати і розвивати науково-дослідницькі уміння здобувача.

Процес підготовки кваліфікаційної роботи передбачає:

1. Самостійне виконання здобувачом кваліфікаційної роботи, що сприяє розвитку його спроможності систематизувати та аналізувати необхідну інформацію щодо обраної теми;

2. Закріплення навичок роботи з діагностичним інструментарієм, проведення пошуку засобів щодо корекції виявлених особливостей функціонування психічної діяльності людини, аналізу наукової літератури, практичного застосування навичок психологічного консультування, проведення констатувального, формувального експерименту та контрольного зрізу;

3. Розробку практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності психічної діяльності людини;

4. Грамотне та логічне викладення результатів досліджень та їх наочне подання.

Наукове керівництво кваліфікаційною роботою здобувачів здійснюють як штатні викладачі, так і сумісники, які мають наукові ступені, вчені звання, наукові публікації в галузі знань, що відповідають спрямованості та змісту бакалаврської програми.

Наукові керівники призначаються кафедрою з числа осіб професорсько-викладацького складу, після чого вони затверджуються наказом ректора університету на весь період виконання кваліфікаційної роботи.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- здійснювати консультування здобувачів з питань вибору теми кваліфікаційної роботи;
- видати здобувачові індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу із зазначенням термінів виконання кожного розділу;
- надавати допомогу здобувачові в складанні змісту роботи та програми відбору необхідного матеріалу;
- рекомендувати здобувачу спеціальну, нормативну літературу та інформаційні джерела за обраною темою;
- систематично проводити консультації зі здобувачом;
- контролювати впродовж усього періоду графік виконання здобувачом кваліфікаційної роботи, її якість та своєчасність виконання, а також інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- інформувати викладачів кафедри щодо виконання здобувачом графіка підготовки дипломної роботи ***не рідше ніж один раз на місяць***;
- брати участь в обговоренні кафедрою будь-яких питань щодо підготовки дипломних робіт і результатів їх захисту;
- брати участь у роботі кафедральної комісії з попереднього захисту дипломних робіт;
- надати об'єктивний відгук на дипломну роботу після її завершення;
- бути присутнім при захисті дипломної роботи в державній екзаменаційній комісії.

Науковий керівник має допомогти здобувачову визначити найбільш ефективні рішення, всебічно стимулювати творчість і самостійність при виконанні ним кваліфікаційної роботи.

Організація і керівництво процесом підготовки здобувачів до написання кваліфікаційної роботи забезпечується системою заходів:

- вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи;
- формування та затвердження індивідуального завдання на написання кваліфікаційної роботи;
- розробка графіка підготовки кваліфікаційної роботи;
- проведення консультацій;
- проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи комісією, створеною кафедрою;
- розгляд кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри на предмет її рекомендації до захисту;
- надання здобувачам організаційно-технічної допомоги.

У цілому процес виконання кваліфікаційної роботи складається з декількох ***основних етапів***:

1. Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи.
2. Визначення структури і складання плану кваліфікаційної роботи.
3. Опрацювання інформаційних джерел.
4. Обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи.
5. Вивчення предмету дослідження та збір практичного матеріалу.

6. Вивчення (або поглиблення) та узагальнення теоретико-методологічних засад з обраної проблематики.

7. Проведення діагностики із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

8. Розробка та оцінка альтернативних підходів до вирішення визначених проблем.

9. Проведення констатувального експерименту.

10. Обґрунтування запропонованих практичних рекомендацій з використанням аналізу ситуацій.

11. Підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та пропозиції автора, щодо подальших наукових розвідок, з наступним їх публічним захистом.

Вибір тематики кваліфікаційної роботи відбувається з переліку тем, запропонованих випусковою кафедрою, або за власним змотивованим обґрунтуванням доцільності та можливості її виконання здобувачом ***не пізніше ніж до планового початку виконання дипломної роботи.***

Обсяг часу, що відводиться на виконання дипломної роботи магістра не може бути менше ніж чотири тижні.

Для вибору теми кваліфікаційної роботи необхідно сформулювати мету роботи і визначити коло завдань, розв'язання яких забезпечить досягнення поставленої мети стосовно конкретного предмета та об'єкта дослідження. Обрана тема кваліфікаційної роботи та науковий керівник закріплюється за здобувачом. Узгоджена тематика кваліфікаційних робіт за поданням випускової кафедри затверджуються наказом ректора Державного університету інфраструктури та технологій.

Після затвердження теми кваліфікаційної роботи здобувач, на основі отриманих у процесі навчання і науково-дослідної роботи знань та опрацювання наукової літератури, самостійно складає план кваліфікаційної роботи та подає його на узгодження науковому керівнику.

План кваліфікаційної роботи повинен відповідати темі дослідження, відображати суть проблеми, її складність, мати чітку логіку поєднання теоретико-методичної, аналітичної та практичної частин. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими та зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

На основі плану кваліфікаційної роботи та відомостей про базу практики науковий керівник разом зі здобувачом формують індивідуальне завдання на виконання кваліфікаційної роботи та погоджують календарний графік виконання дипломної роботи (Додаток Б). Завдання підписують науковий керівник і здобувач, затверджує завідувач кафедри.

Індивідуальне завдання є нормативним документом і суттєві відступи від зафіксованої в ньому структури у кваліфікаційній роботі не допускаються. Для контролю за ходом написання кваліфікаційної роботи випускова кафедра затверджує календарний план підготовки кваліфікаційної роботи, відповідно до якого оцінюються обсяги та якість її виконання.

Календарний графік підготовки та захисту кваліфікаційної роботи спрямований на забезпечення відповідної якості виконання дипломного дослідження.

Контроль за дотриманням дипломниками календарного графіка підготовки кваліфікаційної роботи покладається на наукового керівника.

Згідно з регламентом, зазначеним у графіку підготовки кваліфікаційної роботи, здобувач зобов'язаний подавати науковому керівникові на перевірку частини (розділи) кваліфікаційної роботи у визначені терміни. Систематичні консультації допомагають здобувачу у виборі методів дослідження, контролі дотримання вимог, що висуваються до змісту й оформлення кваліфікаційної роботи, своєчасному усуненні недоліків. Зауваження, зроблені науковим керівником, усуваються здобувачем у встановлені терміни.

Порушення здобувачем календарного плану виконання кваліфікаційної роботи контролюється науковим керівником, який інформує завідувача кафедри. У разі значного порушення графіка виконання кваліфікаційної роботи кафедра може клопотати про недопущення здобувача до захисту.

Після завершення написання кваліфікаційної роботи, здобувачеві необхідно подати її на перевірку науковому керівнику для ознайомлення і написання відгуку (Додакто М).

У разі позитивного відгуку, наданого науковим керівником, кваліфікаційна робота допускається до попереднього захисту на випусковій кафедрі.

1.3 Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи

Тематика кваліфікаційних робіт освітньої програми «Практична психологія» освітнього ступеню «Магістр» розробляється випусковою кафедрою й затверджується вченою радою факультету і доводиться до відома випускників **не пізніше ніж за місяць до початку переддипломної практики.**

Зміна затверджених тем кваліфікаційних робіт не дозволяється. У виняткових випадках, на підставі мотивованої заяви здобувача, узгодженої з науковим керівником та завідувачем випускової кафедри, можливе лише уточнення затвердженої теми за наказом ректора, проект якого готує і вносить декан факультету **не пізніше ніж до планового початку виконання кваліфікаційної роботи.**

Запропонована випусковою кафедрою кількість тем на 25-30% повинна перевищувати кількість випускників з метою надання їм можливості обрання теми відповідно до власних здібностей та уподобань.

Теми кваліфікаційних робіт розробляються професорсько-викладацьким складом кафедри з урахуванням наукових інтересів здобувачів, вимог Стандарту вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія другого (магістерського) рівня, рекомендацій стейкхолдерів, тематики досліджень та наукових публікацій викладачів кафедри, замовлень підприємств, організацій та установ щодо виконання завдань з психології. З метою уникнення плагіату теми робіт поновлюються щороку.

Вибір теми кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачами самостійно відповідно до рекомендованого кафедрою переліку. За узгодженням з науковим керівником здобувач має право запропонувати власну тему, що відповідає його інтересам.

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і прикладне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку психологічної науки і практики.

Тема кваліфікаційної роботи має бути сформульована таким чином, щоб змістовно та конкретно відображати об'єкт, предмет і суть наукового дослідження, наприклад: «Соціально-психологічні чинники адаптації військовослужбовців строкової служби», «Розвиток Я-концепції майбутніх практичних психологів засобами арт-терапії».

При формулюванні теми *не допускається* використання таких назв як: «Дослідження типу сприймання...», «Аналіз готовності...», «Вивчення особливостей....», «Застосування методів...», «Проблема вибору...», «Розробка методів...» тощо.

Обираючи тему, слід враховувати її затребуваність у психологічній практиці, можливість одержання відповідних матеріалів (діагностичних, звітних, статистичних), проведення власних спостережень, експериментів, наявність літературних джерел, власні напрацювання. Обов'язковою вимогою до кваліфікаційної роботи є її корисність і практична цінність.

1.4 Складання плану та збір емпіричного матеріалу кваліфікаційної роботи

Продовження роботи за затвердженою темою та отриманим індивідуальним завданням від наукового керівника, полягає в аналізі та систематизації інформаційних джерел і складанні змістової частини плану проведення наукового дослідження, який подається здобувачом для узгодження науковому керівнику.

План кваліфікаційної роботи (зміст) – це складений у визначеному порядку, логічно обґрунтований перелік тем розділів та параграфів, які мають бути висвітлені у пояснювальні записці дипломної роботи (Додаток В).

План кваліфікаційної роботи повинен відповідати темі, меті та завданням дослідження, мати чітку логіку поєднання теоретичної, аналітичної та емпіричної частин. При складанні плану здобувач має дотримуватись затвердженої структури кваліфікаційної роботи. У подальшому здобувач переходить до опрацювання емпіричної частини роботи, а саме збору практичного матеріалу.

Збір емпіричного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи проводиться відповідно до обраної теми дослідження. Кваліфікаційні роботи виконуються на матеріалах психодіагностики респондентів окремої бази відповідно до обраного напрямку дослідження.

Базами для проведення наукових досліджень можуть бути промислові підприємства, освітні та соціальні заклади, авіаційні, військові та інші

організації. Для дипломного проектування можна використовувати матеріали, отримані під час проходження переддипломної практики у відповідних установах.

Незалежно від обраної бази проведення дослідження обов'язковими є виокремлення групи респондентів, підбір методичного інструментарію для проведення діагностики рівня сформованості певного психічного явища та обґрунтування психологічних механізмів його функціонування з метою надання практичних рекомендацій щодо виявлених особливостей.

Отже, виявлення здобувачем активності, ініціативності та творчого підходу до формулювання теми, побудови плану та вибору стратегії розв'язання поставлених завдань наукового дослідження, плідна співпраця з науковим керівником та стейкхолдерами, сприятиме успішному написанню кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 2

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Вимоги до написання змісту та вступу кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра є результатом закінченого наукового дослідження, грамотно викладеною, без помилок та нетрадиційних скорочень. Вона містить чіткі, зрозумілі для сприйняття формулювання прийнятих вихідних положень, припущень, отриманих результатів, тверджень тощо. При цьому всі складові частини роботи мають бути логічно взаємопов'язані та обґрунтовані. Теоретичні положення першого розділу повинні бути покладені в основу другого розділу змісту роботи.

При порушенні цих вимог кваліфікаційна робота магістра не допускається до захисту незалежно від рівня отриманих наукових результатів.

Починаючи виконання кваліфікаційної роботи, здобувач повинен чітко знати її структуру, зміст та обсяг.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи складає **80-90 сторінок**, не враховуючи списку використаних джерел та додатків.

Структурними частинами кваліфікаційної роботи є:

- титульна сторінка;
- завдання до виконання кваліфікаційної роботи;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш є першою сторінкою кваліфікаційної роботи і повинен мати всі реквізити та підписи на бланку встановленого зразка (Додаток А), а саме:

- повна назва міністерства;
- повна назва університету;
- повна назва факультету;
- повна назва випускової кафедри;
- вид кваліфікаційної роботи (кваліфікаційна робота);
- освітній ступінь, галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма випусника;
- тема кваліфікаційної роботи;
- прізвище та ініціали виконавця (випускника), керівника;
- прізвище та ініціали завідувача випускової кафедри і його підпис.

Завдання на виконання кваліфікаційної роботи, оформлюється на окремому бланку встановленого зразка (Додаток Б) і розміщується після титульного аркуша.

Завдання складається керівником кваліфікаційної роботи за участі випускника перед початком переддипломної практики, уточнюється за її підсумками, підписується керівником та випускником і затверджується завідувачем випускової кафедри.

Завдання, продумане в науковому та методичному плані, уточнене за підсумками переддипломної практики, і оформлене відповідно до вимог, видається випускнику протягом першого місяця після початку третього семестру;

У завданні зазначаються:

- факультет, випускова кафедра, освітній ступінь випускника, галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма;
- тема кваліфікаційної роботи та номер і дата наказу ректора про її затвердження;
- термін виконання кваліфікаційної роботи, встановлений наказом ректора;
- вихідні дані до кваліфікаційної роботи:
- задані кількісні та/або якісні показники (характеристики) щодо умов, засобів та методів, які характеризують спрямованість наукового дослідження, конкретизують методику розв'язання теоретичних проблем та проведення експерименту тощо;
- зміст пояснювальної записки (перелік усіх її розділів);
- перелік ілюстративного матеріалу (таблиць, діаграм, рисунків тощо);
- календарний план-графік (перелік та планові терміни виконання конкретних завдань за кожним розділом роботи, причому, формулювання конкретних завдань має бути в наказовому нахилі, тобто починатися зі слів: «Розробити...», «Обґрунтувати...», «Провести аналіз...», «Розрахувати...» тощо;
- дата видачі завдання на кваліфікаційну роботу.

Вимоги до змісту

Зміст кваліфікаційної роботи магістра включає в себе перелік умовних позначень; вступ; послідовно перераховані назви всіх розділів та пунктів кваліфікаційної роботи; висновки до кожного з розділів; загальні висновки; список використаних джерел; назву додатків та номери сторінок, на яких міститься початок матеріалу (Додаток В).

Вимоги до вступу

У вступі до кваліфікаційної роботи здобувач має висвітлити ряд питань у такій послідовності:

- наукове обґрунтування актуальності теми кваліфікаційної роботи;
- новизну обраної проблеми, ступінь її дослідження в психологічній літературі та на практиці;
- мету дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методи дослідження, основні методики та прийоми аналізу, які були використані при виконанні дипломної роботи;
- практичне значення отриманих результатів;

- дані про апробацію результатів дослідження (висвітлені мінімум у 2 тезах конференцій);

- структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

Орієнтований обсяг сторінок вступу дипломної роботи становить 4-5 сторінок (Додаток Д).

Детальний розгляд елементів вступу.

Актуальність теми. На основі критичного аналізу, порівняння та узагальнення вже відомої інформації щодо даної проблематики, необхідно обґрунтувати актуальність та доцільність вивчення обраної теми для розвитку відповідної галузі психологічної науки або виробництва. Відповідно до цього, здобувач окреслює значущість тих питань, яким він присвячує дослідження. Актуальність не повинна бути багатослівною. В актуальності необхідно окреслити головну сутність зазначері проблематики.

Мета і завдання дослідження формулюють мету роботи і завдання кваліфікаційної роботи, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Мета дослідження – це кінцевий результат, який має бути досягнутий внаслідок виконання кваліфікаційної роботи.

Формулювання мети дослідження зазвичай починається зі слів «теоретично обґрунтувати та експериментально дослідити...», «теоретично проаналізувати та емпірично дослідити...».

Сформульована мета дослідження визначає його завдання, які виступають як часткові, порівняно самостійні цілі.

Завдання до кваліфікаційної роботи формулюються відповідно до плану магістерської. Бажано вживати такі ключові слова щодо постановки завдань: *дослідити, визначити, з'ясувати, проаналізувати, оцінити, обґрунтувати, запропонувати, розробити, оптимізувати.*

Перелік завдань дослідження визначається послідовністю їх виконання, що зумовлена внутрішньою логікою експерименту. Кількість завдань – максимум 5-6.

Об'єкт і предмет дослідження.

Об'єкт дослідження – це психологічне явище, яке обирається для вивчення. Об'єкт завжди повинен знаходитися в галузі психологічної науки або процесу і не виходити за їх межі.

Предмет дослідження – це сторона об'єкта дослідження, який розглядається в даній дослідницькій роботі. Один і той самий об'єкт може слугувати предметом різних досліджень. Під час формулювання предмета дослідження потрібно знати, що він повинен відповідати темі кваліфікаційної роботи.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне й часткове. Предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи. Він є частиною об'єкта дослідження.

Методологія дослідження залежать від предмета та об'єкта і спрямована на досягнення мети, поставленої в роботі. Такими методами можуть бути: теоретичні та емпіричні методи дослідження психічної діяльності людини,

методи порівняльного, факторного, проблемно-ситуаційного, статистичного аналізу, прогнозування психічних процесів тощо. Приклади оформлення формулювання запису про використані методи дослідження мають такий вигляд: «Для реалізації поставлених завдань було застосовано наступні методи дослідження...», «Методологічною базою дослідження є...» тощо.

Обов'язковим є застосування комп'ютерних програм для обробки й аналізу інформації.

Практичне значення отриманих результатів дослідження, визначає інформацію про те, яке значення буде мати кваліфікаційної роботи.

Практичне значення кваліфікаційної роботи може виявлятися: у публікації основних результатів дослідження у наукових виданнях; у наявності актів про впровадження результатів досліджень у практику; в апробації результатів дослідження на науково-практичних конференціях і симпозіумах; у використанні наукових розробок у навчальному процесі навчальних закладів; у наявності науково обґрунтованих методів і засобів вдосконалення професійної діяльності психолога.

Експериментальна база дослідження. У цьому параграфі, вказується база (установа, навчальний заклад, організація тощо) проведення дослідницької роботи, кількість учасників які були задіяні в ній, їх гендерні, вікові, соціальні та професійні характеристики.

Апробація результатів. Автор брав участь у науково-практичних конференціях, семінарах, засіданнях наукового гуртка і з оголошенням результатів своєї роботи та має цьому підтвердження (опубліковані тези, статті або програма конференції за темою роботи, у якій студент брав участь), слід зазначити загальну кількість конференцій, їх назву, рік та місце проведення, а також вказати кількість публікацій із цієї теми та вказати їх бібліографічні данні (висвітлені мінімум у 2 тезах конференцій).

Також дослідження містить опис структури та обсягу кваліфікаційної роботи, де вказується інформація щодо структури дипломної роботи, кількості найменувань літературних джерел, таблиць та додатків, а також інформація, що стосується кількості сторінок основного змісту роботи та загального обсягу сторінок.

Вищезазначені структурні компоненти слід виділити у вступі **жирним шрифтом** за окремими абзацами.

Наприклад: Актуальність теми дослідження.

2.2 Вимоги до написання основної частини кваліфікаційної роботи

Вимоги до першого (теоретичного) розділу

Перший розділ є теоретичним. У цьому розділі коротко описуються основні підходи до вивчення проблеми та обирається той, який і буде реалізовано в подальшому самостійному психологічному дослідженні. Даний розділ може складатися з 3-4 пунктів (Додаток Е).

У цьому розділі здійснюється розкриття науково-дослідницьких компетенцій здобувача за рахунок обґрунтування теоретичних концепцій, на

яких будується експериментальне дослідження. Так, під час роботи над даною частиною здобувач повинен ґрунтовно ознайомитись з теоретичними засадами обраної проблематики та надати критичний аналіз наукової думки з досліджуваної проблеми. На основі огляду відповідних наукових джерел зарубіжного та вітчизняного походження, він здійснює аналіз різних теорій та поглядів, що стосуються обраної теми, висловлює та обґрунтовує свою думку, вступаючи у дискусію з іншими авторами. В процесі проведеного аналізу дипломник формулює основні проблемні питання, які потребують вирішення. Це, в свою чергу, є основою для обґрунтування альтернативних пропозицій щодо усунення психологічних проблем і визначення найбільш доцільних способів їх вирішення.

Окремо в теоретичному розділі необхідно висвітлити тенденції розвитку даного явища в тій віковій (професійній) групі досліджуваних, яка заявлена в темі, показати місце предмета дослідження у розвитку психічної діяльності людини, виявити основні проблеми і порушення, що виникають у людини під дією тих чи інших факторів.

Важливе місце в даному розділі посідає обґрунтування пошуку шляхів діагностики та вирішення визначених проблем, які будуть використовуватись у наступних частинах роботи. За допомогою цього визначаються основні чинники розвитку означеного та визначаються наявні проблеми і причини їх виникнення. Здобувач має продемонструвати свою обізнаність з методами аналізу і на основі їх критичного огляду обґрунтувати свій вибір найпридатнішого для обраного напрямку дослідження.

Особливу увагу слід звернути на:

- якість і глибину теоретичного аналізу проблеми;
- наявність та якість критичного огляду літературних джерел;
- наявність наукової полеміки;
- етику цитування;
- самостійність суджень і викладу матеріалу.

Отже, в цьому розділі передбачається висвітлення таких питань:

- психологічна сутність, роль, значення і класифікація предмета дослідження;
- класифікаційні ознаки предмета дослідження;
- поглиблений критичний огляд теми дослідження та виявлення невідповідностей і суперечностей, що призводять до проблем у психічній діяльності людини;
- тенденції і проблеми розвитку предмета дослідження.

Наприкінці першого розділу подаються **висновки до першого розділу**, де здобувач формує своє бачення предмета дослідження та підсумовує результати написання теоретичного розділу.

Рекомендований обсяг першого розділу становить 20% від основної частини роботи.

Вимоги до другого (емпіричного) розділу.

Другий розділ є емпіричним. Даний розділ присвячений розробці програми першого (констатувального) індивідуально-психологічного

експериментального дослідження та аналізу даних після його проведення. Даний розділ може складатися з 2-3 пунктів.

У цьому розділі здобувач має показати здатність використання на практиці своєї теоретичної компетенції. Він повинен виконати експериментальне дослідження з обраної проблематики.

У цьому розділі необхідно виокремити мету проведення експериментального дослідження, визначити основні завдання проведення експеримента, зазначити базу проведення експеримента та кількість респондентів з виділенням контрольної та експериментальної групи (мінімальна кількість досліджуваних має бути **не менше 50 осіб**). Після цього слід надати стислу характеристику діагностичного інструментарію та обґрунтувати доцільність його використання при вирішенні поставлених завдань.

На основі виокремлених характеристик дипломник здійснює опис проведеного експериментального дослідження, під час якого подає кількісні та якісні результати за кожною методикою окремо та узагальнених результатів загалом. Кількісні показники отриманих результатів спочатку подаються прописом у відсотках, після чого дублюються в таблицях. У кінці кожної таблиці дипломник подає якісну характеристику отриманих результатів, де вказує основні прояви досліджуваного явища на кожному рівні розвитку.

Другий розділ має бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), що відображають відповідні результати певної психічної діяльності людини.

У даному розділі особливу увагу слід приділити таким аспектам:

- дослідити основні чинники розвитку даного явища;
- зробити загальний аналіз предмета дослідження на основі проведеного емпіричного дослідження. На основі аналізу досліджуваного матеріалу, особистих спостережень розкрити дійсне становище та особливо негативні сторони, причини недоліків;
- проаналізувати вплив певних факторів на психічний стан в тих сферах, де це є доцільним.

Досить важливим є те, щоб узагальнення теоретичних концепцій та висновки, які було викладено в першому розділі, були підтверджені конкретними емпіричними результатами другого розділу.

Другий розділ необхідно завершувати написанням **висновків до другого розділу**, в яких здобувач підсумовує результати проведеного емпіричного дослідження.

Рекомендований обсяг другого розділу становить не менше 30% від основної частини роботи.

Вимоги до третього (корекційного) розділу.

Третій розділ є корекційним. Даний розділ присвячений розробці програми (тренінгу) корекції подолання, підвищення чи зниження психологічного феномену який є предметом магістерського дослідження. Також він включає повторне (формувальне) експериментальне дослідження та аналізу даних після

його проведення та надання рекомендацій. Даний розділ може складатися з 3-4 пунктів.

У цьому розділі необхідно провести корекційну роботу з експериментальною групою респондентів яка була визначена в другому розділі магістерської роботи. Після цього провести повторен психологічне дослідження з використанням того самого діагностичного інструментарію з контрольною та експериментальною групою.

На основі отриманих характеристик дипломник здійснює опис повторного експериментального дослідження, під час якого подає кількісні та якісні результати за кожною методикою окремо з порівнянням отриманих результатів з показниками констатувального дослідження та узагальнених результатів загалом. Кількісні показники отриманих результатів спочатку подаються прописом у відсотках, після чого дублюються в таблицях в порівнянні з попередньо отриманими показниками. У кінці кожної таблиці дипломник подає якісну характеристику порівняння результатів констатувального та формульовального дослідження за данною методикою.

Третій розділ має бути максимально насиченим фактичною порівняльною інформацією (таблиці, графіки, діаграми, схеми), що відображають відповідні результати певної психічної діяльності людини.

У даному розділі особливу увагу слід приділити таким аспектам:

- дослідити потенційні зміни (після проведення корекції) розвитку даного явища;
- зробити порівняльний аналіз предмета дослідження на основі проведеного констатувального та формульовального дослідження;
- проаналізувати вплив корекційних заходів на психічний стан в тих сферах, де це є доцільним;
- розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення, подолання, розвитку досліджуваного явища, обґрунтувати їх доцільність використання.

Третій розділ необхідно завершувати написанням **висновків до третього розділу**, в яких здобувач підсумовує результати проведеного корекційних заходів та формульовального емпіричного дослідження.

Рекомендований обсяг третього розділу становить не менше 30% від основної частини роботи.

2.3 Вимоги до формування висновків

Висновки є дуже важливою частиною кваліфікаційної роботи, в якій здійснюється підсумок усього дослідження, що відображає досягнення здобувача. Текст висновків має підтвердити здатність автора кваліфікаційної роботи успішно реалізувати поставлену мету і завдання.

Висновки розміщують безпосередньо після викладу тексту основної частини. Оскільки це окремий структурний елемент кваліфікаційної роботи, то його написання починають з нової сторінки.

У висновках підсумовують важливі результати проведеного дослідження, з'ясовують їх відповідність меті й завданням. У них подано синтез

«наскрізних» висновків за розділами, оцінку повноти вирішення поставлених завдань.

Висновки обо'язково номеруються. Їх кількість не може бути меншою, ніж зазначених завдань у кожному розділі та у роботі в цілому.

У висновках **забороняється**: наводити цитати; вміщувати речення з основної частини тексту; вживати не інформативні слова; робити посилання; подавати інформацію у відсотках.

У висновках **не можуть** з'явитися пропозиції, які не розглядалися в роботі.

Висновки **не можуть** містити слова *отже, таким чином, фрази на основі викладеного вище можна зробити такі висновки, на нашу думку* (або подібні фрази).

У висновках слід показати, чи досягнуто поставленої мети, чи вирішено сформульовані завдання. Для цього потрібно уважно прочитати мету, завдання. Висновки – це відповідь на завдання.

Необхідно зауважити, що висновки й пропозиції повинні бути у всіх розділах кваліфікаційної роботи. Однак, якщо в інших розділах кожен висновок або пропозиція повинні обов'язково супроводжуватися розрахунками, посиланнями на передовий вітчизняний або закордонний досвід, на результати спеціальних досліджень, то в заключній частині кваліфікаційної роботи здобувач стисло формулює результати аналізу й проектування, при необхідності вказуючи, в якому розділі міститься докладна аргументація.

При цьому підсумковий результат, здобутий магістром і відображений у висновках, не повинен замінюватися простими висновками, які одержані в кожному розділі, а повинен відображати те нове, суттєве, що є підсумковим результатом дослідження, яке виноситься на прилюдний захист та оцінку атестаційної екзаменаційної комісії (Додаток Ж).

Рекомендований обсяг висновків кваліфікаційної роботи 3-4 сторінки.

2.4 Вимоги до формування списку використаних джерел та додатків

Список використаних джерел містить бібліографічний опис джерел, проаналізованих у процесі дослідження. Бібліографічний список розміщується після висновків, включається у загальну нумерацію сторінок, але не входить до основного обсягу кваліфікаційної роботи. У бібліографічному описі використаних літературних джерел не можна робити пропусків будь-яких елементів, скорочувати назви. До бібліографічного списку не повинні входити джерела, на які не мають посилань в основному тексті. Список використаних джерел подається спочатку за абеткою українською мовою а потім джерела за абеткою англійської мови. Назви джерел не перекладаються а подаються мовою оригіналу. Літературні джерела мають бути видані не пізніше 2000 року. ***Використання російськомовної літератури заборонено.*** Літературні джерела оформлюються за стандартом, прийнятим для оформлення видів посилань (Додаток З).

Додатки – це розділ кваліфікаційної роботи, який має допоміжне (довідникове) значення, але є необхідним для більш повного висвітлення проблеми дослідження. До додатків подаються тексти методик, бланки анкет, таблиці «сирих» балів за результатами тестування, психокорекційні програми та тренінги, таблиці результатів кореляційного аналізу. Додатки можуть містити графіки, таблиці, рисунки або текст. Додатки розміщують після списку використаних джерел, кожен з яких повинен починатися з нової сторінки. Додатки позначаються великими літерами алфавіту, наприклад «ДОДАТОК А». Цей запис повинен бути розміщений вгорі у правому куті сторінки, а під ним позначають назву додатку, надруковану симетрично тексту малими літерами, з першої великої (Додаток К).

РОЗДІЛ 3

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Вимоги до оформлення текстової частини кваліфікаційної роботи

Текст кваліфікаційної роботи друкується державною мовою у текстовому редакторі Microsoft Word шрифтом Times New Roman з кеглем 14 пт через 1,5 міжрядкових інтервали (кількість знаків у рядку і рядків на сторінці регулюються самостійно) вирівнюванням по ширині сторінки. Абзацний відступ повинен бути однаковим по всьому тексту роботи і дорівнювати п'ятьом знакам (1,25 см). Міжсимвольний інтервал – звичайний.

Текст кваліфікаційної роботи друкується на білому папері формату А4 з одного боку листа з дотриманням наступних розмірів полів: ліве – 25-30 мм; праве – 10 мм; нижнє – 20 мм, верхнє – 20 мм. Кожний розділ кваліфікаційної роботи має починатися з нового аркушу.

Якість надрукованого тексту і оформлення ілюстрацій, таблиць, роздруківок повинно задовольняти вимогам їх чіткого відтворення.

При виконанні кваліфікаційної роботи необхідно витримувати одномірну щільність, контрастність і чіткість зображення впродовж усієї роботи.

Всі лінії, літери, цифри і знаки повинні бути однаково чорного кольору.

Скорочення українських слів і словосполучень виконують згідно ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень в українській мові».

Якщо у кваліфікаційній роботі прийнята особлива система позначень і скорочень, то вводять структурний елемент «Перелік умовних позначень та скорочень» (Додаток Г).

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами наскрізною нумерацією по всьому тексту, включаючи додатки.

Номер сторінки проставляють у правому куті нижньої частини сторінки без слова сторінка і розділових знаків. Нумери сторінок проставляють, починаючи із сторінки з заголовком «ЗМІСТ» (Додаток Д).

Примітка: на титульному листі, листах завдання номери сторінок не проставляють.

Рисунки та таблиці, які розміщені на окремих аркушах включають у загальну нумерацію сторінок.

Текст кваліфікаційної роботи поділяється на розділи, які у свою чергу поділяються на підрозділи. Розділи документа нумеруються арабськими цифрами впродовж усього документа, підрозділи нумеруються в межах попереднього структурного елемента з додаванням через крапку номерів усіх попередніх структурних елементів.

Кількість номерів у нумерації структурних елементів не повинна перевищувати два. Після номера розділу ставлять крапку, після номеру підрозділу крапка не ставиться, і відокремлюють від тексту пропуском (пробілом).

Номер розділу без крапки ставлять після слова «РОЗДІЛ 1», потім з нового рядка друкують заголовки розділу. Заголовки розділів та структурних елементів кваліфікаційної роботи оформлюють напівжирним шрифтом прописними (великими) літерами симетрично до тексту (Додаток Е).

У заголовках слід уникати скорочень (за винятком загальноновизнаних аббревіатур, одиниць величин і скорочень, що входять в умовні позначення). У заголовках не допускається перенесення слова на наступний рядок, застосування римських цифр, математичних знаків і грецьких літер.

Рекомендується складати заголовки з одного речення. Якщо заголовок складається з більш ніж одного речення, то їх розділяють крапкою.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи і заголовки розділів основної частини необхідно починати з нової сторінки. Заголовки підрозділів одного розділу слід друкувати, продовжуючи на незавершеній сторінці з дотриманням відстані між заголовками і текстом.

Не допускається розміщувати найменування розділу чи підрозділу в нижній частині сторінки, якщо після нього залишається менше двох рядків тексту.

Заголовки структурних частин роботи таких як: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ» (за потреби), «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ», «ДОДАТКИ» і заголовки розділів основної частини слід розташовувати по середині рядка і друкувати напівжирним шрифтом прописними (великими) літерами без крапок наприкінці.

Кожен розділ оформлюється з нової сторінки з відстанню між назвою розділу до тексту (чи назви підрозділу) у один рядок (Додаток Е).

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацу по ширині на поточній сторінці без крапки наприкінці. При цьому другий рядок заголовка друкується з нового рядка без абзацу. Відстань між заголовком підрозділу та наступним чи попереднім текстом повинна бути один рядок (Додаток Е).

3.2 Вимоги до оформлення ілюстративних матеріалів та таблиць

До ілюстративних матеріалів належать: схеми, діаграми, графіки, креслення, рисунки і фотографії, тощо. Ілюстрація має бути розміщена в межах полів стандартного аркушу (формату А4) тексту так, щоб їх можна було розглядати без повороту або з поворотом за годинниковою стрілкою. Ілюстрації повинні бути виконанні з використанням комп'ютерних програм (редакторів). Ілюстрації можуть бути чорного кольору (стандартні) або кольорові.

Графіки та діаграми повинні мати чітке калібрування по осях. Якщо на графіку наведено декілька кривих, потрібно безпосередньо на рисунку вказати їхній порядковий номер (арабською цифрою або малою українською літерою).

Схеми, діаграми, графіки та інші ілюстративні матеріали у роботі позначаються словом «Рисунок» і нумеруються арабськими цифрами. Нумерація ілюстрацій складається з номера розділу і порядкового номера

ілюстрації в цьому розділі, розділених крапкою, наприклад: «Рис. 2.1 Назва ілюстрації».

Ілюстрації розташовують в основному тексті (у роботі безпосередньо після тексту, у якому вони згадуються вперше, або одразу на наступній сторінці) або в тексті та в додатках (якщо їх багато).

Примітка: від основного тексту рисунок повинен бути відокремлений інтервалом в 12 пт і відцентрованим (вирівнювання по середині рядка).

На всі ілюстрації в роботі повинні бути дані посилання. У тексті повинні бути посилання на ілюстрації типу «зображено на рис. 2.1», або «(рис. 2.1)». Посилання на раніше згадані ілюстрації даються із скороченням слова «дивись», наприклад, «див. рис. 2.1». Слово рисунок пишеться скорочено (рис.) тільки в тому випадку, якщо поруч стоїть номер (див. рис. 2.1), при відсутності номера слово «рисунок» пишеться повністю.

Кожний рисунок обов'язково має бути підписаний (слово «Рис.» разом з його порядковим номером і тематичним найменуванням). Підпис оформлюють у вигляді стандартного абзацу під зображенням на тій самій сторінці з вирівнюванням по середині рядка, жирним шрифтом.

Крапка наприкінці номера ілюстрації (якщо немає тексту), чи наприкінці тексту під рисунком не ставиться.

Приклад:

Рис. 2.1 Стратегії поведінки в конфлікті осіб юнацького віку

Ілюстрації можуть мати текст під назвою рисунку, що пояснює його зміст. Деталі сюжету позначають цифрами і виносять, супроводжуючи їх текстом. Часто підпис до рисунка містить додаткові пояснення до його окремих зображень та умовних позначень. Розшифрування умовних позначень можна розмістити після двокрапки (:) у кінці назви, цифрові або літерні позначення і пояснюючий текст розділяють тире (–); окремі елементи розшифрування розділяють крапкою з комою.

Примітка: перетин написів і ліній на діаграмі не допускається.

Теоретичні, експериментальні дані і цифровий матеріал, як правило, оформляють у виді таблиць.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або на наступній сторінці, з обов'язковим посиланням на неї по тексту. У випадку великої кількості рядків її можна переносити на інший аркуш. Слово «Таблиця» разом з її номером слід розміщувати праворуч над її назвою. Назва таблиці центрується відносно таблиці і при цьому крапку після найменування таблиці не ставлять. Назву таблиці виділяють жирним шрифтом.

Приклад:

Таблиця 2.1

Рівні характеристик особистісного диференціалу осіб юнацького віку

Фактор	Кількість респондентів, у %		
	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Оцінка	40,48	47,62	11,9
Сила	66,67	23,81	9,52
Активність	54,76	33,33	11,9

Таблиця від основного тексту повинна бути відокремлена інтервалом в 12 пт.

Нумерація таблиць виконується аналогічно ілюстраціям.

Наприкінці заголовка і підзаголовків таблиць крапки не ставляться! Після назви заголовка стовпця або рядка, який містить цифрові дані, подають назву одиниці вимірювання, відокремлюючи її комою. Не допускається розділення граф в таблиці діагональними лініями.

Текст у стовпцях починають писати з великої літери, в його кінці крапку не ставлять. Числові дані однорідних величин рівняють за правою цифрою для цілих чисел, за комою – для дробових чисел, за знаками «+» і «-» при значенні межі коливань величини. Числові значення неоднорідних величин розміщують посередині стовпця. *При відсутності цифрових даних в таблиці потрібно ставити тире!*

Заголовки граф, як правило, записують паралельно рядкам таблиці. При необхідності допускається розташовувати заголовки граф перпендикулярно рядкам таблиці, які можна переглянути обертом за часовою стрілкою.

При діленні таблиці на частини і перенесенні їх на іншу сторінку допускається заголовок або таблиці замінювати відповідно номерами граф і рядків. При цьому нумерують арабськими цифрами графи і рядки першої частини таблиці. Слово «Таблиця» вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами справа пишуть «Продовження таблиці 2.4» або «Закінчення таблиці 2.4», а у верхній частині таблиці зберігають лише рядок з нумерацією стовпців.

Текст в таблиці повинен бути розміром 12-14 пт.

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах одної сторінки з таблицею. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки: 1. ...; 2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Примітку до таблиці розміщують в кінці таблиці.

3.3 Оформлення списку бібліографічних посилань використаних літературних джерел

Список бібліографічних посилань містить бібліографічні описи використаної літератури і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складається відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 (Додаток 3).

Використану літературу розміщують за алфавітним порядком у квадратних дужках, наприклад «...недотриманням оточуючими існуючих у свідомості юнака ідеалів, що може призвести до розвитку міжособистісних конфліктів» [29], [31]. Якщо в тексті використана цитата якогось автора, то обов'язково в посиланні має вказуватись номер сторінки, де в літературному джерелі ця цитата знаходиться «Вольова активність це» [29, с. 212].

У списку літератури спочатку надаються джерела українських авторів, в кінці списку за алфавітом посилання на іншомовні джерела.

3.4 Оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Вони мають спільну з основним текстом наскрізну нумерацію сторінок. Кожен додаток повинен розташовуватися на новій сторінці і позначатися послідовно (вирівнювання тексту з правої сторони рядка) вище від його назви прописними літерами (А, Б, В,...), за **винятком літер Г, Є, І, Ї, И, О, Ч, Ї**. На наступному рядку, напівжирним шрифтом з вирівнюванням по середині, малими літерами з першої великої друкують заголовок додатка. Додатки розміщуються **розміром 12 пт інтервал 1,0**. (приклад: Додаток К).

РОЗДІЛ 4

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1 Алгоритм виконання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота магістра спеціальності 053 «Психологія» має особливості та відмінні риси, обумовлені вибором теми дослідження, логікою викладення матеріалу теоретичної частини, процедурою проведення емпіричного дослідження, повнотою розкриття інформаційних джерел, науковими інтересами здобувача та керівника тощо.

Водночас, робота над науковим дослідженням має певний алгоритм виконання (див. рис. 4.1), який передбачає:

- визначення теми та призначення наукового керівника;
- складання бібліографії, вивчення літератури за обраною темою;
- розробка плану роботи;
- написання вступу із зазначенням актуальності обраної теми, основних підходів до її розгляду;
- визначення об'єкту, предмету, мети та завдань дипломної роботи;
- збирання інформації за теоретичним розділом плану;
- написання цього розділу з обов'язковим формулюванням висновку в якому повинні бути зазначені методологічні та теоретичні основи майбутнього дослідження;
- вибір методів дослідження та розробка інструментарію (застосування опитування в якості основного методу збору даних повинно бути обов'язковим, інші методи можуть бути застосовані за бажанням автора роботи);
- проведення збору даних;
- проведення первинної обробки даних;
- аналіз одномірного та двомірного розподілу отриманих даних, згідно з поставленими завданнями та припущеннями;
- написання другого розділу роботи, який має включати програму дослідження (включаючи описання проблеми, виділення об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження, описання обраного методу (методів), інтерпретацію основних понять, рекомендованого типу вибірки та обсягу вибіркової сукупності); аналіз отриманих даних та висновки за результати проведеного дослідження;
- написання третього розділу роботи, який має включати програму корекційної роботи (включаючи описання проблеми, виділення об'єкту, предмету, мети та завдань корекційної роботи, описання обраного виду (корекційна програма, програма тренінгів, програма групової терапії тощо) проведення); проведення повторного (формуючого) експериментального дослідження та порівняльний аналіз отриманих даних; розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення та подальшого розвитку означеної проблематики; надання висновків за результати проведеного дослідження.
- написання загальних висновків;

- оформлення роботи;
- проведення передзахисту (*не пізніше ніж за два тижні до початку роботи експертної комісії*);
- усунення зауважень;
- подання кваліфікаційної роботи на перевірку дотримання академічної доброчесності;
- подання кваліфікаційної роботи для рецензування;
- захист кваліфікаційної роботи.

Термін виконання етапів роботи обговорюється й затверджується на засіданні кафедри та є обов'язковим до виконання.

У разі недопуску здобувача до захисту кваліфікаційної роботи визначається можливість її доопрацювання випускником у термін *не пізніше ніж за три дні до початку роботи експертної комісії* з наступним повторним передзахистом роботи.

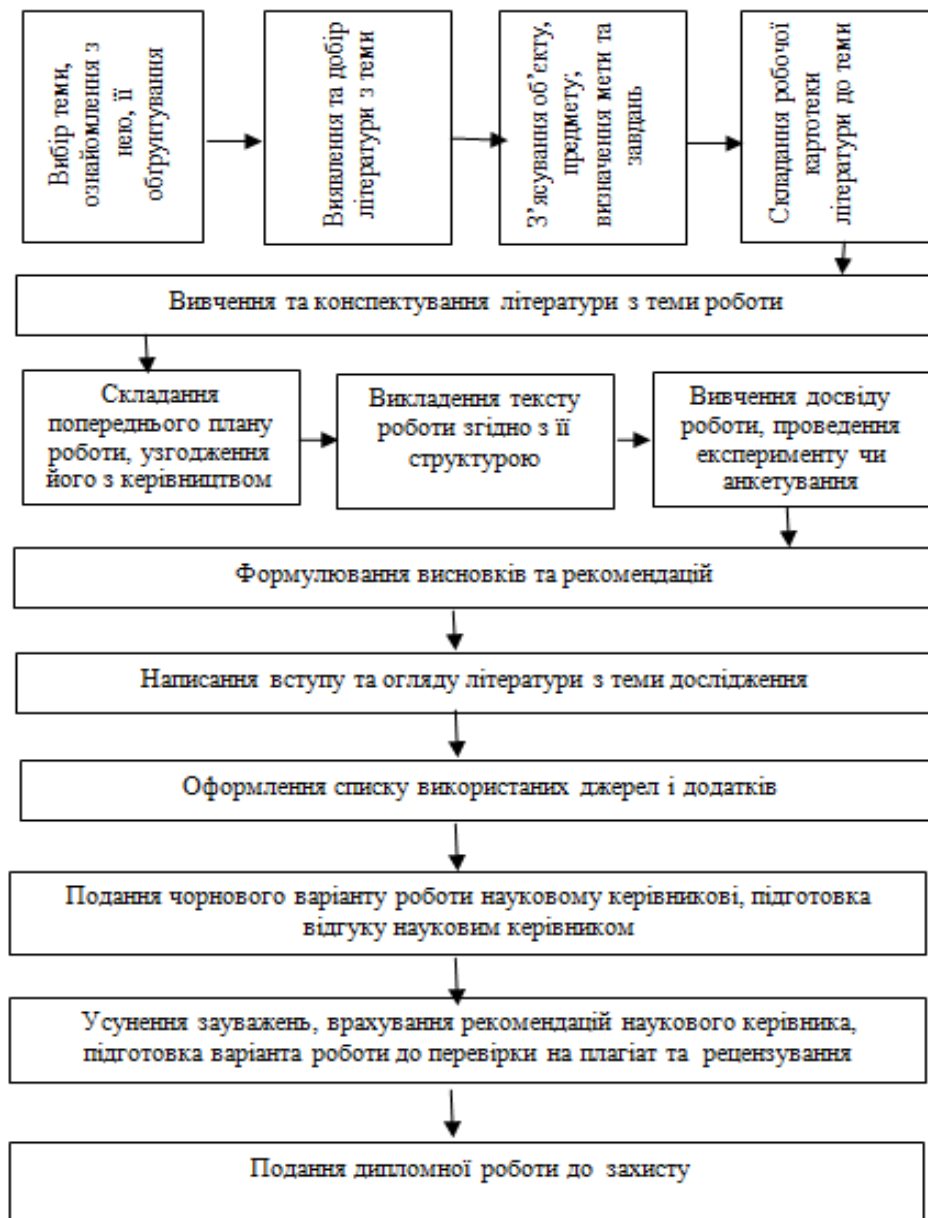

Рис.4.1 Алгоритм виконання дипломної роботи

4.2 Підготовка відгуку і рецензування кваліфікаційної роботи

Повністю оформлена і зареєстрована кваліфікаційної роботи надається здобувачом на перевірку науковому керівнику для написання **відгуку**. Відгук складається науковим керівником згідно з установленим зразком. У відгуку на кваліфікаційну роботу науковий керівник зазначає:

- значущість обраної тематики дослідження;
- самостійність та творчість здобувача при виконанні дослідження;
- ступінь розкриття теорії дослідження;
- змістовність аналітичних досліджень предмета вивчення в кваліфікаційній роботі та визначає їх вплив на отримані результати;
- недоліки кваліфікаційної роботи та надає оцінку їх впливу на зміст дослідження;

- загальні висновки до кваліфікаційної роботи, розкриває її відповідність висунутим вимогам та висвітлює точку зору, щодо допущення здобувача до захисту, у разі прийняття позитивного рішення науковий керівник надає пропозицію стосовно присвоєння здобувачу кваліфікації магістра з психології;

- проводить оцінювання кваліфікаційної роботи записом *«Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту»*, а у разі негативної оцінки – *«Кваліфікаційна робота до захисту не допускається»*.

Формування висновку на кваліфікаційну роботу зобов'язує наукового керівника засвідчити своє рішення підписом на титульній сторінці роботи.

Для попереднього захисту кваліфікаційної роботи на кафедрі створиться комісія у складі трьох викладачів. Графік засідань комісії, її склад та списки кваліфікаційних робіт, які розглядаються, заздалегідь оприлюднюються на інформаційних дошках кафедри.

Кваліфікаційні роботи, які подані на кафедру з порушенням установлених в оприлюдненому графіку термінів, до розгляду не приймаються.

Для попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувачеві слід подати такі матеріали:

- кваліфікаційну роботу.
- бланк завдання (Додаток Б);
- відгук наукового керівника (Додаток М).

Результатом роботи комісії є звіт, який заслуховується на засіданні кафедри. У звіті комісія висвітлює такі питання:

1. Рівень готовності здобувачів до захисту кваліфікаційної роботи в Державній екзаменаційній комісії.

2. Виявлення здобувачів, які мають типові проблеми у підготовці кваліфікаційної роботи.

3. Визначення причин, які призвели до появи здобувачів, що порушують терміни виконання кваліфікаційної роботи.

4. Розробка пропозицій стосовно впровадження заходів, які здатні сприяти завершенню здобувачами кваліфікаційної роботи та їх захисту в державній екзаменаційній комісії.

Кваліфікаційна робота з рекомендацією комісії з попереднього захисту – *«Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту»*, передається на рецензію.

Якщо висновок випускової кафедри є негативним *«Кваліфікаційна робота не рекомендується до захисту»*, оформлюється витяг з протоколу засідання кафедри, який в установленому порядку передається до деканату факультету для прийняття остаточного рішення, щодо подальшого навчання або відрахування зі складу здобувачів.

Після проведення попереднього захисту здобувач подає роботу нормоконтролеру кафедри для перевірки на академічну доброчесність.

Відповідно до «Кодексу академічної доброчесності», затвердженого наказом ректора Державного університету інфраструктури та технологій від 28.11.2019 року за №02.1-04-667/з термін не пізніше 9 календарних днів до засідання Атестаційної комісії здобувач повинен здати файл кваліфікаційної роботи нормоконтролеру кафедри у форматі *.doc, *.docx, (без елементів захисту змісту документу) для подальшої перевірки за допомогою програмного забезпечення Unicheck. Електронний файл 100% повинен відповідати друкованому віріанту кваліфікаційної роботи.

Після перевірки на академічну доброчесність відбувається засідання Експертної ради випускової кафедри та оформлюється відповідний експертний витяг з протоколу засідання.

Секретар Атестаційної комісії на основі поданих звітів подібності та рішень Експертної ради, затверджених на засіданні кафедри, формує списки допущених до захисту здобувачів вищої освіти.

Рівні оригінальності кваліфікаційної роботи визначають за наступною шкалою:

- понад 75% високий рівень оригінальності,
- від 55% до 75% задовільний (кваліфікаційна робота передається на розгляд Експертної ради, яка визначає необхідність повторної перевірки);
- 35%-55% низький рівень (робота може бути прийнята за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність твору),
- менше 35% - неприйнятний (кваліфікаційна робота до розгляду не приймається).

З метою надання незалежної експертної оцінки професійних компетенцій здобувача кваліфікаційна робота направляється на рецензування.

Рецензія – це критичний відгук на кваліфікаційну роботу здобувача, що надається висококваліфікованими спеціалістами виробничих і наукових організацій, науково-педагогічними працівниками вищих навчальних закладів та містить оцінку кваліфікаційної роботи (Додаток Н).

Рецензент призначається із числа висококваліфікованих фахівців з вищою освітою за поданням випускової кафедри. За некомпетентність рецензента відповідає завідувач випускової кафедри.

Рецензент кваліфікаційної роботи отримує від випускника усі матеріали кваліфікаційної роботи для рецензування та бланк рецензії встановленого зразка.

Зміст рецензії на кваліфікаційної роботу повинен висвітлити думку рецензента за такими напрямками:

- наявність актуальності досліджуваної проблеми із висвітленням оцінки практичного дослідження предмета вивчення кваліфікаційної роботи;
- змістовність позитивних моментів виконання кваліфікаційної роботи;
- наявність недоліків або дискусійних питань у кваліфікаційній роботі;
- оцінка в кваліфікаційній роботі якості заходів, наведених пропозицій із визначенням їх практичної цінності для об'єкта дослідження;
- загальний висновок за кваліфікаційною роботою з позиції рекомендації до захисту.

Наприкінці рецензії, яка складається в одному примірнику, ставиться оцінка та зазначається:

- посада і місце роботи рецензента;
- прізвище, ім'я та по-батькові рецензента;
- дата рецензування та підпис рецензента.

До захисту здобувач, який є виконавцем кваліфікаційної роботи, знайомиться зі змістом відгуку наукового керівника та рецензією і готує мотивовані відповіді на зазначені зауваження. При цьому, виправлення або доопрацювання в роботі після написання відгуку науковим керівником і надання рецензії *не дозволяються*.

Якщо рецензентом виставлена незадовільна оцінка, це не є підставою для відхилення кваліфікаційної роботи від захисту. Після підготовки висновку на кваліфікаційну роботу здобувача експертною комісією кафедри за участю наукового керівника і здобувача-дипломника приймається остаточне рішення. Якщо кафедра вважає за неможливе допустити дану кваліфікаційну роботу до захисту, то оформлюється витяг з протоколу засідання кафедри, який подається до деканату факультету.

За наявністю позитивної рецензії завідувач випускової кафедри підписує рекомендацію про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в Державній атестаційній комісії. Обов'язковим є представлення її в **електронному вигляді**.

При цьому, без відгуку наукового керівника та рецензії на кваліфікаційну роботу, здобувач до захисту *не допускається*.

4.3 Рекомендації до захисту кваліфікаційної роботи

До захисту кваліфікаційних робіт допускаються здобувачи, які виконали бакалаврську програму підготовки, отримали позитивний відгук наукового керівника та рецензента, візу завідувача випускової кафедри про допуск до захисту. Списки здобувачів, допущених до захисту кваліфікаційних робіт, затверджуються деканом факультету і передаються в Державну атестаційну комісію не пізніше ніж за день до початку її роботи.

Остаточна кваліфікаційна робота оцінюється в процесі її захисту на засіданні Державної атестаційної комісії (ДАК).

Порядок захисту кваліфікаційної роботи, наведений нижче, встановлюється згідно з «Положення про організацію освітнього процесу

Державного університету інфраструктури та технологій», затвердженого Вченою радою університету від 08.06.2017 року № 1.

Для захисту кваліфікаційної роботи створюються комісії за основними напрямками наукових досліджень з числа досвідчених працівників професорсько-викладацького складу, а також із залученням керівництва галузевих управлінь у складі Голови, секретаря, трьох членів.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні Державної атестаційної комісії за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії. Графік роботи комісії затверджується наказом ректора університету. ***Науковий керівник має бути присутнім на захисті.***

У разі допущення здобувача до захисту кваліфікаційної роботи, під керівництвом наукового керівника здобувач готує доповідь та ілюстративний матеріал на аркушах формату А4 (таблиці, схеми, графіки, діаграми) для кожного з членів комісії. У разі проведення захисту дистанційно, здобувач готує доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді електронної презентації. Ілюстрований матеріал повинен відповідати змісту кваліфікаційної роботи, розкривати ключові моменти доповіді та розкривати предмет дослідження кваліфікаційної роботи.

Слід пам'ятати, що інформаційно-ілюстративний матеріал повинен бути тісно пов'язаний з текстом кваліфікаційної роботи. Цей зв'язок забезпечується наявністю в тексті таких самих схем і таблиць та посилань на них. Кожен аркуш (слайд) повинен мати відповідний заголовок з відображенням назви досліджуваного явища, показники яких знайшли на ньому відображення. Кількість інформаційно-ілюстративного матеріалу рекомендується в межах від 4 до 6 найменувань. Необхідно забезпечити всіх членів ДАК роздатковим матеріалом.

Нумерація таблиць та рисунків повинна бути наскрізною відповідно до посилань на них у доповіді здобувача.

Науковий керівник проводить перевірку доповіді та ілюстративного матеріалу. Доповідь здобувача за кваліфікаційною роботою перед ДАК повинна тривати протягом 10-15 хвилин. Зміст доповіді за кваліфікаційною роботою має включати такі основні моменти:

1. Конкретизується предмет та об'єкт експериментального дослідження.
2. Зазначається мета дослідження та висвітлюються основні завдання її досягнення.
3. Проводиться короткий огляд основних підходів та результатів аналізу предмету вивчення кваліфікаційної роботи, які вказали напрямки рекомендаційних досліджень.
4. Висновки за результатами дослідження, зміст запропонованих заходів та обґрунтування їх ефективності (на це рекомендується витратити не менше 70% часу, відведеного для доповіді).

Доповідь результатів кваліфікаційної роботи повинна бути змістовною, розкривати ключові моменти дослідження та підкріплюватися ілюстративним матеріалом (Додаток Л).

Окрім доповіді та ілюстративного матеріалу здобувач має підготувати презентацію результатів дослідження, а також надати в ДАК публікації за результатами досліджень поставленої проблеми.

Після доповіді здобувача та його відповідей на запитання оголошуються відгук наукового керівника, рецензія на роботу. Здобувачу надається можливість дати пояснення щодо зауважень та відповіді на запитання членів ДАК. Відповіді мають бути короткими (як правило з двох-трьох речень), впевненими, чіткими, конкретно відповідати на поставлене запитання.

Наприкінці захисту проводиться закрите засідання членів ДАК, де обговорюється результати захисту кожного здобувача і визначається загальна оцінка кваліфікаційної роботи. У разі незгоди між членами ДАК, думка голови вважається вирішальною. Рішення комісії ДАК оголошується її головою в день захисту кваліфікаційної роботи.

Здобувач, який не виконав кваліфікаційної роботи в зазначений термін, порушив методичні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи вважається таким, який не виконав навчальну програму, відраховується з університету за неуспішність. Крім того, здобувач, який не з'явився на захист кваліфікаційної роботи без поважної причини, або який отримав на захисті незадовільну оцінку, не має право повторного захисту.

Після захисту кваліфікаційних робіт секретар комісії подає їх в *електронному вигляді* до бібліотеки (архіву), де вони реєструються і зберігаються у фонді кваліфікаційних робіт протягом 5 років, а потім списуються в установленому порядку. Кваліфікаційні роботи, що мають вагоме науково-практичне значення, можуть бути за пропозицією комісії рекомендовані ДАК для участі в конкурсі наукових робіт чи оформлені у вигляді статей для випуску в науковому збірнику університету та фахових виданнях. За цими роботами зберігається авторське право здобувача та його керівника.

4.4 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи магістра

Рейтингова система оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти освітніх ступенів «Магістр», розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, «Положення про порядок створення і організацію роботи екзаменаційної комісії та атестацію здобувачів вищої освіти в Державному університеті інфраструктури та технологій».

Відповідно до цього, рейтингова система оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної робіт доводиться до відома здобувачів, науково-педагогічних працівників – керівників кваліфікаційних робіт, голови та членів атестаційної комісії.

Атестація здобувачів освітнього ступеня «Магістр», в умовах кредитно-модульної системи, здійснюється атестаційною комісією шляхом рейтингового оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної робіт з використанням підсумкової рейтингової оцінки.

Підсумкова рейтингова оцінка результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи в балах визначається як середньоарифметична оцінка з рейтингових оцінок голови та членів ДАК, виходячи із 100-бальної шкали з її наступним переведенням до оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	Відмінно	A
82 – 89	Добре	B
75 – 81		C
67 – 74	Задовільно	D
60 – 66		E
35 – 59	Незадовільно	FX
1 – 34		F

Рейтингове оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи здійснюється в балах Головою та кожним членом екзаменаційної комісії з урахуванням критеріїв та відповідних кількісних оцінок, наведених у табл. 4.2. Причому, кількісні оцінки в балах за кожним критерієм можуть бути менше мінімальних, наведених в зазначеній таблиці, та не більше максимальних.

Співвідношення балів за критеріями оцінювання в табл. 4.2 може бути змінено за згодою директора інституту та з дозволу проректора з навчальної роботи за поданням випускової кафедри.

Таблиця 4.2

Оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи

Критерії оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи	Мак кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1. Актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам	10	- відповідає повністю	10
		- відповідає неповністю	8
		- відповідає недостатньо	6
2. Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок та запропонованих рішень	20	- достатньо повно та обґрунтовано	20
		- недостатньо повно та обґрунтовано	16
		- неповно та недостатньо обґрунтовано	12
3. Практична цінність розробок та запропонованих рішень, їх впровадження у виробництво або навчальний процес	10	- мають практичну цінність, впроваджені у виробництво або навчальний процес (наявність акту впровадження)	10
		- частково мають практичну цінність	8
		- деякі елементи розробок мають практичну цінність, можливо їх впровадження у виробництво або навчальний процес	6
4. Рівень використання комп'ютерної техніки та інформаційних технологій при розробці кваліфікаційної	10	- високий рівень	10
		- середній рівень	8
		- низький рівень	6

роботи			
5. Відповідність кваліфікаційної роботи вимогам нормативних актів України, ДСТУ, якість оформлення матеріалів	10	- достатньо повна, висока якість - недостатньо повна, прийнятна якість - неповна, невисока якість	10 8 6
6. Змістовність доповіді та відповідей здобувача вищої освіти на запитання членів ЕК під час захисту основних положень кваліфікаційної роботи	40	- доповідь та відповіді на запитання повні, послідовні, логічні - доповідь та відповіді на запитання недостатньо повні, логічні та послідовні - непослідовно та нелогічно побудована доповідь, недостатньо повні відповіді на запитання	40 32 24
Усього	100		x

Рейтингові оцінки, визначені за кожним критерієм, заносяться до відповідних робочих таблиць членами атестаційної комісії та її головою. При цьому до уваги беруться висновок рецензента та виставлена ним оцінка.

Обговорення результатів виконання та захисту здобувачами кваліфікаційних робіт, визначення рейтингових оцінок та прийняття рішення щодо присвоєння випускнику кваліфікації з видачею диплома державного зразка (або державного зразка з відзнакою) здійснюється на закритому засіданні екзаменаційної комісії за встановленою процедурою.

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення позитивної підсумкової рейтингової оцінки не дозволяється.

Підсумкові рейтингові оцінки результатів виконання та захисту здобувачами вищої освіти кваліфікаційних робіт заносяться до протоколів засідання атестаційної комісії за 100-бальною шкалою, за національною шкалою та за шкалою ECTS.

Це служить відображенням основних положень, що характеризують повноту підготовки, відповідність роботи вимогам щодо присвоєння відповідної кваліфікації і видачі диплома здобувачу вищої освіти.

У випадку отримання здобувачом за виконання та захист кваліфікаційної роботи підсумкової рейтингової оцінки «Незадовільно» (за національною шкалою) атестаційна комісія визначає можливість повторного подання в подальшому до захисту доопрацьованого кваліфікаційної роботи, або необхідність затвердження нової теми і виконання нового кваліфікаційної роботи.

Кожен здобувач, який захистив кваліфікаційної роботу, має право отримати від ДАК вичерпні роз'яснення щодо застосування чинних критеріїв під час виставлення оцінки.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Титульна сторінка магістерської випускної роботи

Міністерство освіти та науки України
Державний університет інфраструктури та технологій
Київський інститут водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-
Сагайдачного
Факультет судноводіння

Кафедра психології та
соціально-гуманітарних дисциплін

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Другий (магістерський)
Освітній рівень

Галузь знань - 05 Соціальні та поведінкові науки
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність - 053 Психологія
Шифр і назва спеціальності

на тему: «_____»

Виконав: здобувач ____ курсу, група _____
Підпис Ініціали, прізвище

Керівник _____
науковий ступінь, вчене звання Підпис Ініціали, прізвище

До захисту допускаю:
Зав. кафедри психології та
соціально-гуманітарних дисциплін.

_____ 202_ р.
Підпис Ініціали, прізвище

Київ-202_

Зразок оформлення завдання на магістерську роботу

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Київський інститут водного транспорту

імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного

Факультет Судноводіння

Кафедра психології та соціально-гуманітарних дисциплін

Освітній рівень Другий (магістерський)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітня програма Освітньо-професійна програма Практична психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології та соціально-гуманітарних дисциплін

доц./проф.

_____ 202 р.

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ**

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1. Тема _____ магістерської роботи:
« _____ »

Керівник магістерської роботи: _____

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Затверджено наказом ректора університету від _____ 202 р. № _____

2. Строк подання здобувачем роботи на кафедру _____ 202 р.

3. Вихідні дані до роботи: матеріали звіту з науково-дослідної практики, комплекс методів та методик дослідження (зазначити, які саме).

4. Зміст магістерської (перелік питань, які потрібно розробити): вступ, розділ
1. _____, висновки до розділу;
розділ 2. _____, висновки до розділу;
3. _____, висновки до розділу;
висновки, список використаних джерел, додатки.

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів (розділів) магістерської роботи	Строк виконання етапу роботи	Примітка
1	Вибір теми дослідження. Визначення об'єкта і предмета дослідження, постановка мети і завдань.	До _____ 202__ р.	виконано
2	Визначення теоретико-методологічних засад дослідження. З'ясування актуальності проблеми.	До _____ 202__ р.	виконано
3	Оформлення вступу магістерської роботи.	До _____ 202__ .	виконано
4	I розділ магістерської роботи.	До _____ 202__ р.	виконано
5	II розділ магістерської роботи.	До _____ 202__ р.	виконано
5	III розділ магістерської роботи.	До _____ 202__ р.	виконано
6	Загальні висновки.	До _____ 202__ р.	виконано
7	Оформлення магістерської роботи.	До _____ 202__ р.	виконано
8	Попередній захист магістерської роботи.	_____ листопада 202__ р.	виконано
9	Захист магістерської роботи (відповідно графіку)	_____ грудня 202__ р.	виконано

Здобувач _____
Підпис Ініціали, прізвище

Керівник роботи _____
Підпис Ініціали, прізвище

Зразок оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ З ПРОБЛЕМИ СПІЛКУВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ.....	8
1.1 Теоретичні основи вчення про спілкування	8
1.2 Основні особистісні особливості учнів підліткового віку	18
1.3 Типові моделі спілкування учнів середніх класів з вчителем	28
Висновки до розділу	38
РОЗДІЛ ІІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ З ВЧИТЕЛЕМ	40
2.1 Огляд методик діагностичного дослідження	40
2.2 Аналіз результатів дослідження спілкування серед учнів підліткового віку	44
Висновки до розділу	51
РОЗДІЛ ІІІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЮЧА РОБОТА З УЧНЯМИ СЕРЕДНІХ КЛАСІВ ПО ПОКРАЩЕННЮ СПІЛКУВАННЯ З ВЧИТЕЛЕМ	53
3.1 Корекційно-тренінгова програма по підвищенню рівня комунікабельності учнів середніх класів з вчителем	53
3.2 Перевірка ефективності застосування психокорекційної програми щодо підвищення рівня комунікабельності учнів середніх класів з вчителем	55
3.3 Розробка методичних порад з проблеми спілкування учнів середніх класів з вчителем	68
Висновки до розділу	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	88

Перелік умовних позначень

АТО - антитерористична операція
БПТ - бойова психічна травма
в/с - військовослужбовець
ГСР - гострий стресовий розлад
ДУ - державна установа
ЗСУ - Збройні сили України
МВС - Міністерство внутрішніх справ
МКХ-10 - міжнародний класифікатор хвороб
МПЗ - морально-психологічне забезпечення
о/с - особовий склад
ООН - Організація об'єднаних націй
ООС - операція Об'єднаних сил
ПТСР - посттравматичний стресовий розлад
СБУ - Служба безпеки України
ТМО - територіальне медичне об'єднання
DSM-IV - Diagnostac and Statistical Manual of mental disorders
(діагностичний та статистичний посібник з психічних розладів)

Зразок оформлення вступу роботи

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство пропагує тенденції в яких є місце для людей з обмеженими можливостями. Парадигма модернізації спеціальної освіти включає в себе кілька напрямків, серед яких один з пріоритетних – ідея гуманізації. Саме в цьому контексті необхідними умовами для людини з інвалідністю є її максимальна самостійність і незалежність, рівень яких свідчить про рівень соціалізації [1, с. 214].

На сьогодні, однією з найбільш обговорюваною темою є проблематика формування навичку спілкування у дітей з обмеженими можливостями. Про це свідкують фундаментальні дослідження науковців-психологів (Л. Виготський, А. Запорожець, А. Леонть'єв, М. Лисіна, С. Рубінштейн, Д. Ельконін) [2, с. 77]. В. Бехтерев зазначає, що спілкування слугує механізмом, який об'єднує людей в групи та слугує засобом соціалізації особистості. Розвиток особистості здійснюється саме через спілкування, при умові, що воно є багатим і різностороннім з оточуючими її людей, зазначає вчений [3, с.10].

Серед категорій людей з обмеженими можливостями найбільші труднощі в спілкуванні відчувають діти з розладами аутичного спектру (РАС). Такі науковці як: О. Аршатська, А. Аршатський, Е. Баєнська, М. Веденіна, І. Костін, М. Ліблінг, О. Нікольська розглядають аутизм не лише як порушення контакту з людьми, але й як загальний відрив від реальності. Такі порушення зв'язку у дітей з РАС можуть проявлятися полярно: і як особлива вразливість такої дитини в контактах із середовищем, і як загальне відгородження, відсутність реакції на зовнішні впливи, і як парадоксальність в сприйнятті навколишнього.

Для дітей з аутизмом характерними є такі риси як пасивність, відсутність інтересу до навколишнього, яскраво виражена надмірна пристрасть, постійний одержимий пошук певних вражень [3, с.8]. Сучасні вітчизняні та зарубіжні дослідники відзначають, що одним з головних недоліків, що перешкоджають успішній адаптації дітей з РАС, є порушення комунікативних навичок. Дане порушення проявляється у вигляді відставання або відсутності розмовної мови, нездатність ініціювати або підтримувати діалог, а також у вигляді стереотипних висловлювань та ряду інших специфічних особливостей (О. Нікольська, Є. Баєнська, М. Ліблінг, С. Морозов, R. Jordan, E. Schopler, G. Mesibov та ін.). На основі розуміння того, що комунікативні вміння у дітей з РАС самостійно не розвиваються, необхідно використання спеціальних корекційних технік для їх формування.

В рамках нашої наукової роботи більш детально розглянемо комунікаційну систему обміну зображеннями (PECS) як ефективний засіб формування навичок спілкування у дітей з РАС. Комунікаційна система обміну зображеннями - це модифікована програма прикладного поведінкового аналізу (АВА) з раннього навчання невербальної символічної комунікації. Дана програма не вчить усного

мовлення безпосередньо, проте таке навчання сприяє розвитку мови у дитини з аутизмом. Деякі діти після початку програми PECS починають використовувати спонтанну мову. Систему спілкування за допомогою обміну картками-картинками (the Picture Exchange Communication System; скорочено PECS) розробили доктора Лорі Фрост і Енді Бонді в рамках проведеної в штаті Делавер, Програми по корекції аутизму. Мета системи - швидке навчання цілеспрямованому, самостійного і активного спілкування дітей, які страждають аутизмом [7].

Об'єкт дослідження: альтернативні методи комунікації.

Предмет дослідження: особливості розвитку спілкування дітей з аутизмом засобами альтернативної комунікації.

Мета дослідження: виявлення особливості розвитку спілкування дітей з аутизмом засобами альтернативної комунікації. Дослідження ефективності засобів альтернативної комунікації. З'ясування особливостей розвитку комунікації у дітей з аутизмом.

Завдання дослідження:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблематики комунікації у дітей з РАС.
2. Охарактеризувати види альтернативної комунікації та особливості роботи з ними.
3. Провести аналіз і порівняти рівень комунікації до і після використання альтернативної системи комунікації PECS.

Гіпотеза дослідження: за умов застосування у роботі з дітьми з аутизмом альтернативної системи комунікації (PECS), можна досягти високих результатів у розвитку навички комунікації.

Для вирішення поставлених завдань використовувалися такі **методи дослідження:**

- *теоретичні методи:* системний аналіз психолого-педагогічної і навчально-методичної літератури в якій описується і досліджується проблематика особливостей спілкування у дітей з РАС;

- *емпіричні:* формальне тестування, спостереження, спостереження і формальне тестування, спостереження обмежене в часі (тест Марка Сандберга – The Verbal Behavioral Milestones Assessment and Placement Program = VB - MAPP).

- *методи математичної обробки даних.*

Практична значущість даного дослідження полягає в розробці психолого-методичних рекомендацій, які можуть бути використані психологами, корекційними педагогами, класними керівниками та вчителями дошкільних та шкільних навчальних закладів щодо розвитку комунікації у дітей з аутизмом.

Експериментальна база. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі громадської організації «Сонечко», м. Бориспіль. У ній брали участь 10 дітей дошкільного віку.

Апробація результатів експериментального дослідження була відображена у таких статтях та тезах, як:

Петрова А.М. Альтернативний метод комунікації PECS для дітей з особливостями спілкування // *Професійний розвиток та становлення особистості сучасного фахівця в умовах освітнього простору. Матеріали II-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Бориспіль, 16-18 листопада 2018 р.) / За ред. К.А. Петрова. Бориспіль: ПП Петров, 2018. С. 41-43.

Структура роботи містить вступ, два розділи, висновки, кількість позицій в списку використаних джерел 57, 5 додатків розміщенні на 10 сторінках. До основного тексту введено 10 таблиць, 2 схеми та 16 рисунків. Загальний обсяг бакалаврської роботи складає 90 сторінок.

Приклад оформлення розділу та підрозділів кваліфікаційної роботи

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ «Я» -
КОНЦЕПЦІЇ ЯК ЧИННИКА ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ ПОВЕДІНКИ В
КОНФЛІКТІ ОСІБ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

1.1 Психологічні особливості прояву «Я» - концепції у юнацькому віці

Проблематика «Я» - концепції особистості завжди приваблювала увагу великої кількості психологів, але лише з порівняно недавнього часу «Я» - концепція увійшла в науково-літературний обіг як наукове поняття, чим можна пояснити відсутність єдиного трактування цього феномену як у вітчизняній, так і у зарубіжній літературі, яке повною мірою розкриває його соціально-психологічний зміст в різних галузях наукового знання.

Продовження підрозділу.....

1.2 Характеристика вибору стратегії поведінки в конфлікті осіб юнацького віку

Етап переходу особистості до вікового періоду юності характеризується змінами, які пов'язані безпосередньо зі становленням особистості, перебудовою ціннісно-пізнавальних орієнтацій та пристосуванням до нової соціальної ситуації.

Приклад оформлення висновків магістерської роботи

ВИСНОВКИ

У ході теоретичного та емпіричного дослідження нами було сформовано наступні висновки:

1. Визначено, що вивчення асоціальної поведінки є важливим і актуальним у суспільстві з декількох причин.

По-перше, асоціальна поведінка може мати негативний вплив на благополуччя індивідів та спільноти. Наприклад, прояви агресії та насильства можуть призвести до травм і фізичних пошкоджень, а злочинність може порушити закон та породити загрозу безпеці громади. Таким чином, вивчення асоціальної поведінки може допомогти у розумінні причин і шляхів запобігання таким негативним наслідкам.

По-друге, вивчення асоціальної поведінки може допомогти в розробці ефективних стратегій взаємодії з людьми, які проявляють асоціальну поведінку. Це може включати в себе розробку програм та інтервенцій, що мають на меті зменшити прояви асоціальної поведінки та покращити соціальну інтеграцію таких людей.

По-третє, вивчення асоціальної поведінки може допомогти у формуванні більш широкого розуміння соціальних процесів та динаміки взаємодії між людьми у суспільстві. Це може стати корисним при розробці політик та програм, спрямованих на покращення соціального благополуччя та розвиток суспільства.

2. Зазначено, що асоціальна поведінка особистості може бути формована різними факторами, включаючи соціальне середовище, виховання, недостатність позитивного взаємодії з оточуючими, негативний вплив оточуючих, навчання неправильних моральних цінностей або норм, відсутність емоційного зв'язку з близькими людьми, вплив негативних життєвих подій (травми, стресові ситуації) та інші особисті обставини, які можуть сприяти формуванню асоціальної поведінки.

3. Вказано, що асоціальна поведінка підлітка є складним та багатогранним явищем, яке вивчається в рамках психології, соціології, кримінальної правової науки та інших наукових дисциплін. Тому теоретична база дослідження даної теми є досить різноманітною та містить в собі різні концепції та теорії.

Теорія соціальної навчання є ще однією з теорій, яка займається вивченням асоціальної поведінки підлітків. Згідно з цією теорією, асоціальна поведінка може бути навченою, а отже, її можна запобігти шляхом належного виховання та навчання позитивним соціальним навичкам.

Також у дослідженнях асоціальної поведінки підлітків використовуються концепції ризикової поведінки та девіації. Ризикова поведінка підлітків пов'язана зі здійсненням небезпечних дій та ризикованих вчинків, що можуть мати негативні наслідки для здоров'я та добробуту підлітка.

Однак, науковці погоджуються щодо того, що асоціальну поведінку підлітків можна пояснити широким спектром чинників, включаючи сімейні, соціальні, емоційні та культурні фактори.

Одна з найбільш поширених теорій асоціальної поведінки підлітків – теорія соціального впливу – стверджує, що асоціальна поведінка залежить від того, які норми, цінності та очікування є наочними в середовищі, в якому живуть підлітки. Інші теорії, такі як теорія самопідтвердження, теорія стресу та теорія девіації, також дають певні вказівки щодо того, які фактори можуть впливати на асоціальну поведінку підлітків.

Однак, на практиці, виникнення асоціальної поведінки підлітків є результатом складного взаємодії цих факторів і вимагає індивідуального підходу до кожного випадку. Для ефективної роботи з асоціально поведінчими підлітками необхідно враховувати багато аспектів їхнього життя, включаючи їхні сімейні, соціальні, емоційні та культурні контексти.

4. Для визначення психологічних особливостей нами було використано опитувальник визначення схильності до девіантної поведінки (О.М. Орел); опитувальник рівня агресивності Басса-Дарки; методику «Визначення рівня своєї самооцінки» (розроблена Г. М. Казанцева).

У ході проведеного дослідження нами було встановлено, що прояви асоціальної поведінки підлітків (схильність до порушення норм і правил, до агресії і насильства, до делінквентної поведінки) супроводжуються високими показниками агресивності і ворожості, а також, у більшості випадків, спостерігається занижена самооцінка.

5. Зауважено, що актуальність розробки програм попередження і подолання асоціальної поведінки серед підлітків висока. Асоціальна поведінка підлітків може призвести до низки негативних наслідків для них самих та для їхнього оточення, таких як: навчальні проблеми, конфлікти з батьками та однолітками, погіршення психічного та фізичного здоров'я, а також злочинність та інші форми девіації.

Надані рекомендації вказують, що програми попередження та подолання асоціальної поведінки підлітків можуть бути ефективними у запобіганні та зменшенні асоціальної поведінки. Ці програми можуть бути спрямовані на розвиток навичок соціальної адаптації, комунікації, конфліктології, підвищення рівня самооцінки та саморегуляції, а також на зміну ставлення до життя та до інших людей.

Крім того, з урахуванням того, що асоціальна поведінка є складною проблемою, яка має багато причин та наслідків, розробка програм має бути мультимодальною та індивідуалізованою, тобто спрямованою на вирішення конкретних проблем, які виникають у кожного підлітка окремо.

Зразок оформлення бібліографічного опису списку літературних джерел**Правила оформлення списку використаних джерел при написанні наукових робіт.**

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі.

1. **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.** Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. - Вид. офіц. - [Чинний від 2007-07-01]. - Київ : Держспоживстандарт України, 2007. - 47 с.

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо.

2. **ДСТУ 8302:2015.** Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. - Вид. офіц. - [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

Цей стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у наукових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. «Список використаної літератури» (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Згідно із наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (zareestrovano v Min'yosti 3 lyutogo 2017 r. № 155/30023) МОН України спростило вимоги до оформлення списку використаних джерел. Зокрема, на вибір можна використовувати Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015» або один із стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, які є загальновживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

**Приклади
оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням
правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. 3. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. 4. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ- ПЛЮС, 2015. 212 с. 4. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с.
Три автори	1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с. 2. Кузнєцов М. А., Фоменко К. І., Кузнєцов О. І. Психічні стани здобувачів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с. 4. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.
Чотири і більше авторів	1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с. 2. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 3. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. 4. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY : Columbia University Press, 2010. 256 p.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. РК як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 4. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.
Без автора	1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини XX століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с. 3. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. 4. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. Харків : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.

Частина видання	
Книги	1. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151-169. 2. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195-197. 3. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932/1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133-136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134-137. 3. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50-53.
Статті із продовжуваних та періодичних видань	1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i>. 2011. № 2. С. 54-65. 2. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5-6. С. 48-55. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14-15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98-108.
Інші видання	
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 1022. 3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530543. 4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136-141. 5. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15-16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1-7.
Патенти	1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. 2. Люмінесцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, 001T1/28, 021H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шилев Б. А., Воеводін В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / АМБ ША с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 180 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (180 6107-1:1996, ГОТ). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.

Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянішина. Харків, 1996. 64 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія : ч. 10).
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017). 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 20-27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya_vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017).
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918-1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.
Дисертації	1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності : дис...канд. екон. наук : 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с. 4. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.

Зразок оформлення додатка

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

АНКЕТА «СІМ'Я ТА ШЛЮБ ОЧИМА СТАРШОКЛАКНИКІВ»

1. Цінність життя для вас полягає у (виділіть не більше 3 позицій):

- а) вищій освіті;
- б) громадській роботі;
- в) спілкуванні з друзями;
- г) заняттях фізкультурою, спортом;
- г) спілкуванні з коханою людиною;
- д) створенні сім'ї, родинному житті;
- е) матеріальному добробуті;
- є) цікавій роботі;
- ж) дозвіллі;
- з) вихованні дітей;
- и) комфортному помешканні;
- і) визнанні рідних, колег, друзів.

2. Що ви думаєте про шлюб?

- а) думаю про шлюб і створення сім'ї, але не поспішатиму з цим;
- б) прагну вийти заміж (одружитися) якнайшвидше після закінчення школи;
- в) вважаю, що шлюб і сім'я є гальмом в особистому розвитку, тому не думаю про створення сім'ї;

3. Які умови необхідні для щасливого подружнього життя?

4. Визначте важливість функцій сім'ї (за ступенем значущості):

- а) можливість жити разом із коханою людиною;
 - б) сповнює сенсом життя;
 - в) дає змогу жити окремо, мати комфортні умови життя;
 - г) мати і виховувати дітей;
 - г) упорядковує сексуальні стосунки;
 - д) забезпечує емоційну й моральну підтримку, дає впевненість у собі;
 - є) є умовою для самовираження особистості;
 - є) допомагає організувати побут, вирішує економічні питання.
5. Які мотиви вступу до шлюбу найпоширеніші серед молоді у наш час?
- а) кохання;
 - б) спільність інтересів і поглядів;
 - в) самотність;
 - г) привабливі риси характеру, зовнішності;
 - г) випадковість;
 - д) вигода, розрахунок;

- є) матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка (дружини);
- є) вік.

6. Якими мають бути, на вашу думку, стосунки подружжя?

- а) жінка підкоряється чоловікові;
- б) чоловік поступається дружині;
- в) рівноправність та взаємні поступки.

7. Яким ви уявляєте свого чоловіка (дружину): зовнішність, духовні риси, освіта, матеріальна забезпеченість тощо?

8. Я вважаю, що для щасливої сім'ї характерні...

Дякуємо за відповіді!

Орієнтовний зразок доповіді на захист магістерської роботи

Шановний голово та члени екзаменаційної комісії, шановні присутні!
Вашій увазі пропонується магістерська робота на тему:
«_____».

Тема нашої роботи є актуальною на сучасному етапі розвитку українського суспільства, адже _____

Над цією проблемою працювали такі науковці, як: _____

Об'єктом дослідження є _____

Предмет дослідження: _____

Мета дослідження: _____.

Відповідно до мети дослідження були визначені наступні **завдання**:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми _____

2. Визначити _____

3. Охарактеризувати _____

4. Обґрунтувати _____

Гіпотеза дослідження полягає у _____

Методами дослідження є: _____

Практична значущість результатів дослідження виявляється у _____

Експериментальна база: дослідження проводилося на базі _____

Бакалаврська робота складається із вступу, _____ розділів, висновків, переліку джерел посилання та _____ додатків.

У першому розділі «_____» ми зробили спробу систематизувати та узагальнити відомі наукові знання щодо проблеми _____.

У другому розділі роботи «_____» ми, на основі результатів проведеного дослідження встановили, _____.

У третьому розділі роботи «_____» ми, на основі результатів проведеного дослідження встановили, _____.

Таким чином, результатами нашого дослідження є наступні **висновки:** _____.

Дякую за увагу!

Зразок відгуку на магістерську роботу

Державний університет інфраструктури та технологій
 Київський інститут водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-
 Сагайдачного
 Факультет судноводіння
 Кафедра психології та соціально-гуманітарних дисциплін

ВІДГУК

керівника магістерської роботи здобувача

(прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
 Спеціальність 053 Психологія
 Освітній рівень «Магістр»

1. Тема	магістерської	роботи
«		».
2. Актуальність	теми	магістерської роботи

3. Об'єкт та предмет дослідження:		
Об'єктом дослідження є _____		
Предметом дослідження є _____		
4. Мета та завдання дослідження:		
Мета дослідження: _____		

<u>Завдання дослідження:</u>		
1. _____		
2. _____		
3. _____		
4. _____		

4. Структура роботи, її характеристика по розділах: _____

У першому розділі роботи _____

У другому розділі роботи _____

У третьому розділі роботи _____

5. Рівень підготовки здобувача до виконання професійних обов'язків _____

6. Характеристика відповідності оформлення магістерської роботи нормативним вимогам: _____

7. Результати дослідження (наукові, практичні): _____

8. Висновок про відповідність магістерської роботи завданню її виконання: _____

9. Загальна оцінка магістерської роботи: _____

Керівник: _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада

“ _____ ” _____ 202_ р. _____

Зразок рецензії на магістерську роботу

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

РЕЦЕНЗІЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Магістр _____

Тема _____

Спеціальність 053 Психологія

Освітній рівень «Магістр»

Обсяг магістерської роботи:

1. Короткий зміст магістерської роботи та прийнятих рішень _____

2. Висновок про відповідність магістерської роботи дипломному завданню _____

3. Характеристика виконання кожного розділу магістерської роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки і передових методів роботи _____

У першому розділі роботи _____

У другому розділі роботи _____

У другому розділі роботи _____

4. Позитивні сторони магістерської роботи _____

5. Негативні сторони магістерської роботи _____

6. Відгук про роботу в цілому _____

7. Інші зауваження _____

8. Оцінка магістерської роботи _____

РЕЦЕНЗЕНТ _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

(науковий ступінь, звання, посада, місце роботи)

“ _____ ” _____ 202_ р.

підпис